

Deset italijanskih mest padlo na obrežju Sicilije

Zavezniška letalska sila, ki je odprla pot invaziji Sicilije, bombardira militaristične naprave in komunikacijske zveze. Berlin priznal zavezniške uspehe v operacijah na italijanskem otoku.—Moskva poroča, da je ruska armada odbila napade nemških tankov na fronti med Orlom in Kurskom in zadala strahovite udarce sovražniku.—Ameriški in avstralski letalci izvršili nove napade na japonske baze

Zavezniški stan v severni Afriki. 12. julija.—Ameriške, angleške in kanadske čete so v prvih treh dneh po invaziji Sicilije okupirale deset mest, ki vključujejo pomorska ali letalska oporišča. Med okupiranimi mesti so Sirakuza, Avola, Noto, Pachino, Scoglitti, Gela, Licata, Ispiccia, Rosolini in Pozzallo. Vsa ta mesta leže na južno vzhodnem obrežju otoka. Zavezniški so tudi zajeli veliko številno ujetnikov in v nekaterih krajih so prodrli petnajst milj daleč v notranjost Sicilije. Italijanski civilisti se podajajo brez odpora in z veseljem opravljajo delo v lukah za zavezniške.

Zavezniški stan. Afrika. 12. julija.—Zavezniška letalska sila, ki je odprla pot napadu in invaziji Sicilije, nadaljuje z bombardiranjem osiženih militarističnih naprav ne samo na obrežju, temveč tudi v notranjosti otoka. Komunikacijske zveze so tarča strahovitega bombardiranja iz zraka.

Bombe, ki so jih vrgli ameriški letalci, so razbile železniške naprave v Cataniji na vzhodnem obrežju Sicilije. Čez 80 ton bomb je padlo na to mesto. Čez sto bombnih napadov je bilo izvršenih na letališča, ki so še v osiženih rokah.

Ameriški in angleški bombniki so napadli konvoj italijanskih in nemških motornih vozil pri Augusti, na vzhodnem obrežju. Bombe so razbile mnogo motornih vozil. Po napadu na konvoj so bombniki sipali bombe na parnike in ladje v bližini Sicilije.

Jadrnalna letala stalno dovažajo nove čete v Sicilijo. Ta so se izkazala kot uspešno sredstvo pri invaziji otoka.

Dejstvo, da se italijanski in nemški protinapadi še niso razvili, dokazuje taktično zmago zavezniške sile v prvih fazah operacij v Siciliji. Branilci otoka so bili popolnoma presenečeni kot posledica masnega dotoka zavezniških čet.

Militaristični krogi vidijo možnost osiženih protisunkov, ki lahko pridejo vsak čas. Pri dosedanjih operacijah so zavezniški naleteli le na neznamenit odpor s strani italijanskih obrežnih straž. Zavezniška okupacija treh glavnih osiženih letališč v Siciliji se smatra za velik uspeh. Američani, Angleži in Kanadčani zdaj držijo pozicije v krajih, kjer so vode na obeh straneh—Jonsko morje vzhodno in pod Messinsko ožino in ob obali Sredozemskega morja na zapadu.

Bern, Švica. 12. jul.—Berlin je danes naznanil, da bo obramba Sicilije skupno podvzete osišne sile. Iz poročil, ki prihajajo sem, je razvidno, da nemško poveljstvo in ljudstvo posvečata posebno pozornost Siciliji in da smatrata zavezniško invazijo tega italijanskega otoka za ustanovitve druge fronte v Evropi. Berlinski radio je priznal začetne zavezniške uspehe v operacijah v Siciliji in da je letalska sila igrala glavno vlogo v invaziji.

Washington, D. C. 12. jul.—Predstavnik vojnega departmeta je dejal, da je zavezniška invazijska sila izvajala prvo zmago v bitki za kontrolo Sicilije.

je, zaenot pa je izrekel svarilo, da bodo operacije zahtevale velike žrtve od obeh strani, ko se bodo razvijale. On je naglasil, da so dosedanje operacije demonstrirale sijajno kooperacijo in koordinacijo zavezniške sile na kopnem, morju in v zraku.

London. 12. jul.—Poročilo iz Moskve pravi, da je ruska armada na fronti med Orlom in Kurskom zdrobila napad 400 nemških tankov in zasedla dve naselbini v protinapadu v nekem sektorju te fronte. Nemci so vrgli vso razpoložljivo udarno silo v napade na ruske pozicije ob 165 milj dolgi črti, a so bili vrženi nazaj z velikimi izgubami.

Drugi ruski komunikate trdi, da so Rusi včeraj razbili in poškodovali 163 nemških tankov in sestrelili 31 letal. Skupno število tankov, katere so Rusi razbili ali poškodovali v sedmih dneh nemške ofenzive, znaša 2500. V tem času so ruski letalci uničili 1068 nemških bojnih letal. Oč začetka ofenzive so Nemci izgubili 43,900 vojakov v bitkah z Rusi.

Zavezniški stan. Avstralija. 12. jul.—Ameriški in avstralski letalci so izvršili nove napade na Mundo, japonsko bazo na otoku New Georgia, se glasi uradni komunikate. Letališče pri Kahilu, otok Bougainville, je bilo tudi tarča bombardiranja iz zraka. Čez sto ton bomb je treščilo na obe letališči v zadnjih 24 urah.

Okupacija Munde je glavni cilj ofenzive, katero je začel general Douglas MacArthur, poveljnik zavezniške sile, proti Japonskem zadnji teden. Ameriške čete se bližajo Mundi s dveh strani in prve so oddaljene od nje le dve milj. Napoved je, da bo ta japonska baza kmalu padla.

Francoski uradniki dospeli v Alžir

Alžir, Alžerija. 12. jul.—Več francoskih uradnikov in vojaških častnikov, pristaev generala Charlesa de Gaulla, je dospelo sem iz Londona. Prihod je povezan s splošnim premeščanjem osebja generala iz Anglije v severno Afriko. Med njimi, ki so dospeli v Alžir, so podmaršal Thierry D. Argenlieu, generala Beynet in Valin in Jacques Soustelle, načelnik De Gaullevega časniškega biroja v Londonu.

Korporacija odnehala v opoziciji proti uniji

Washington, D. C. 12. jul.—Korporacija U. S. Steel je odnehala v opoziciji proti jeklarski uniji, včlanjeni v Kongresu industrijskih organizacij, in izjavila, da se ne bo upirala proviziji v pogodbi glede zaštite delavskih pravic. V tem smislu je obvestila vojno-delavski odbor.

Jugoslovanska vlada odobrila Petrovo zaroko

London. 12. jul.—Jugoslovanska ubežna vlada je odobrila zaroko kralja Petra z grško kneginjo Aleksandro. Peter je star 19 let, njegova zarocenka pa 23 let.

Vojni tajnik

Stimson v Londonu

Važna posvetovanja z angleškimi voditelji

London. 12. julija.—Ameriški vojni tajnik Henry Stimson je dospel sem z letalom, se glasi uradno naznanilo, ki tudi omenja, da bo imel važne razgovore s premierjem Churchillom in drugimi angleškimi voditelji. Njegov obisk je morda povezan z zavezniško invazijo Sicilije in drugimi koraki, ki jih podvzame poveljstvo zavezniške sile v akcijah, katerih cilj je osvoboditev Evrope.

Značilno je to, ker je Stimson prišel v London 48 ur po izkrcanju ameriških, angleških in kanadskih čet v Sicilijo. Izgleda, da hoče on biti v bližini bojišč, na katerih bo padla odločitev v tej vojni. Možnost je, da bo Stimson odpotoval v Afriko.

Naznanilo pravi, da se je vojni tajnik na svoji poti iz Amerike v Anglijo ustavil na Islandiji, otoku, kjer se nahajajo ameriške čete. Z njim vred so dospeli v London general Alexander S. Sures, Harvey H. Budy, njegov posebni pomočnik, polkovnik S. Wright in William Ford.

Truplo poljskega premierja pripeljano v London

London. 12. jul.—Truplo generala Vladislava Sikorskega, predsednika poljske ubežne vlade, ki se je ubil v letalski nesreči pri Gibraltarju 4. julija, je bilo pripeljano v London. Prišlo je z vlakom na glavno londonško postajo iz Plymoutha, kamor ga je pripeljal prejšnji dan poljski rušilec Orkan. Člani poljske vlade, predstavniki angleškega kralja, premierja Churchilla in drugi visoki angleški uradniki ter častniki so bili na postaji. Truplo je bilo potem odpeljano v glavni stan poljske vlade, kjer bo ležalo na odru dokopa na poljskem vojaškem pokopališču.

ČETNIŠKA ARMA- DA PRIPRAVLJE- NA NA AKCIJO

Nemci grade trdnjave v Jugoslaviji

VELIKO RAZBURJE- NJE V BOLGARIJI

Kairo, Egipt. 12. jul.—General Draža Mihajlovič, poveljnik četniške armade, in ljudstvo po osišču okupirane Jugoslavije, sta uverjena, da bodo zavezniški vadniki Jugoslavijo in druge dele balkanskega polotoka v tem letu. Tako sta izjavila dva jugoslovanska letalska častnika, ki sta pravkar dospela sem po uspešnem begu iz nekega taborišča v Jugoslaviji.

Letalca sta povedala, da je četniška armada okrog 200,000 mož pripravljena na akcijo in da bo udarila z vso silo po osiščni okupacijski sili v momentu, ko se zavezniške čete izkrcajo v Jugoslaviji. Nemci se zavedajo nevarnosti invazije in vročično grade trdnjave in utrdbe.

„Prebivalci Jugoslavije so uverjeni, da čas, ko zavezniški udarijo po Balkanu, je blizu,” sta rekla letalca. „Kljub ogromnim izgubam, katere je utrpela Jugoslavija, je njena udarna sila še vedno močna. Dokaz je v napadih na osišne vojaške posadke in razbijanju komunikacijskih zvez. To dejstvo je značilno, ako se upošteva osišni teror v okupirani Jugoslaviji. Nemci, Italijani, Madžari, Bolgari in Paveličevi ustaši so poklali čez milijon ljudi, požgali in razdelali mnogo mest in vasi in odvedli več sto tisoč oseb v koncentracijske taborišča, a kljub temu niso zatrli odpora.”

Letalca sta dalje razkrila, da se nahaja najmanj šest nemških divizij, čez sto tisoč vojakov, v Jugoslaviji. Nemci so začeli graditi trdnjave v januarju tega leta, ki je osišna armada v Afriki dobivala strahovite udarce.

Carigrad, Turčija. 12. jul.—Zavezniška invazija Sicilije je povzročila silno razburjenje v Bolgariji, se glase sem dospela poročila. Razburjenje se je povečalo, ko so začele krožiti govorice, da so zavezniške čete izkrcane v Solunu, grški luki.

Več tisoč rudarjev še stavka

Federalni detektivi v rudarskih okrožjih

Pittsburgh, Pa. 12. julija.—Agentje federalnega detektivskega biroja so dospeli v rudarska okrožja, kjer zbirajo evidenenco, ali rudarji, ki se še niso vrnili na delo, kršijo provizije Connally-Smithovega protistavkovnega zakona. Okrog 23,000 rudarjev še stavka in 31 premogovnikov je še zaprtih.

Trdi se, da je produkcija jekla padla na 94% teoretične kapacitete zaradi rudarske stavke. Nadaljnje jeklarne bodo morale omejiti obrat, če se rudarji ne bodo vrnili na delo.

Uradniki petega rudarskega distrikta UMWA v zapadni Pennsylvaniji še ne vidijo nobenega znamenja o ustavitvi „divjih“ stavk v premogovnikih jeklarskih korporacij. Člani nekaterih unij v tem distriktu so sicer odglasovali za vrnitev na delo, toda grupe piketov še vedno oblegajo premogovnike. Ti so ignorirali svarila in grožnje, da bodo prišli pred federalno veleporoto.

Washington, D. C. 12. julija.—Ameriški svet za javne zadeve in uradniki unije UMWA so izrekli svarilo pred polomom v premogovni industriji, ki pride po vojni, če ne bo kongres podaljšal veljavnosti Guffeyjevega zakona glede stabilizacije uposlitve. Ti so za garancijo rudarjem, da bodo delali najmanj dve sto dni v letu v povojni dobi. Dr. Richard Kirby, raziskovalni direktor omenjenega sveta, je apeliral na uradnike UMWA in operatorje za zblizanje in kooperacijo. On je tudi izrekel svarilo, da čaka premogovno industrijo in rudarsko unijo polom, če ne bo veljavnost Guffeyjevega zakona podaljšana.

Tečaji o združništvu v Severni Dakoti

Bismarck, N. D. — Državna zbornica je sprejela zakon, ki določa pouk o združništvu na državnem učiteljskem kolegiju in univerzi. Tečaji bodo odprti dijakom in oni, ki se poslužijo prilike, bodo dobili iste kredite kot za druge predmete, katere študirajo na kolegiju in univerzi.

Domače vesti

Dekle utonilo v jezeru

Cleveland.—Dne 8. julija je utonila 20-letna Mary Pintarič v jezeru Erie, ko je rešila življenje enemu svojih dveh tovarišev, s katerima je bila v čolnu. Vreme je bilo viharo in čoln je zajemal vodo. Ko so hoteli veslati proti bregu, se je čoln prekucnil in dekle, njen bratranec Larry Cesar in Vincent Neffield so padli v vodo. Ker je bila Mary dobra plavalca, je vrgla svoj rešilni pas bratrancu, naj se reši, sama je pa hotela splavati na suho. Med plavanjem jo je pa vsekakor prijel krč in izgnila je pod vodo. Neffield jo je skušal rešiti, a ni je mogel prijeti, ker jo je voda odnesla. Nato je prišla obrežna straža, ki je rešila oba fanta, ni pa mogla takoj najti dekleta.

Še iz Clevelanda

Cleveland.—Dne 9. t. m. je naglo umrla med umivanjem oken, zadeta od kapi, Terezija Milčič, roj. Hozijan, stara 54 let in doma iz Črešnovec v Prekmurju. V Ameriki je živela 31 let in tukaj zapuša moža in pet sinov.—Istega dne je v bolnišnici umrl John Lavrič, star 61 let in doma z Velikega vrha pri Blokah. V Ameriki je bil 38 let in zapuša ženo, sina, brata in sestro.

Is Pennsylvanije

Uniontown, Pa.—Na obtožbo moralnega značja je bil 6. julija obsojen Jos. Furlan, član društva 326 SNPP, v plačilo \$500 in na pet let „parole“ (policijskega nadzorstva).

Unija se zavzela za Bridgesa

Apel za preprečenje deportacije

New York. 12. jul.—Splošna mornarska unija, včlanjena v Kongresu industrijskih organizacij, je na svoji konvenciji sprejela resolucijo in jo poslala predsedniku Rooseveltu s apelom, naj ustavi deportacijsko postopanje proti Harryju Bridgesu, voditelju unij CIO na zapadu. Joseph Curran, predsednik unije, je pred delegati izjavil, da je Bridges človek, kateri uživa zaupanje delavcev in s katerim bi Amerika mnogo pridobila, če mu podeli državljanstvo.

Zadeva Bridgesa je pred federalnim sodiščem, ki bo odločilo o deportaciji. Posebni odbor, ki ga je imenoval federalni justični departmet, je vabil zaslišanje proti Bridgesu in v svojem poročilu priporočal deportacijo v Avstralijo, kjer je bil rojen.

Konvencija je poslala kablogram premierju Stalinu, v katerem hvali junaško borbo ruske armade in ljudstva proti Hitlerjevi vojni mašini. Kablogram vsebuje tudi zagotovilo, da bodo parniki, na katerih so uposljeni člani unije, dovažali orožje, strelivo in drugi bojni material v ruske luke.

Unija je na svoji konvenciji odobrila predlog glede kampanje za zvišanje mezd mornarjem, ki riskirajo svoja življenja pri opravljanju svoje službe.

Senator Truman naznanil preiskavo

Washington, D. C. 12. jul.—Senator Truman, demokrat iz Missourija in načelnik odseka, ki preiskuje ameriške vojne napore, je dejal, da bo njegov odsek skušal ugotoviti, ali so poročila, da bo na stotine letališč, ki so bila zgrajena z denarjem ameriških davkoplačevalcev v tujih državah, postalo lastnina teh držav šest mesecev po končanju vojne. Preiskavo bosta vodila senatorja Mead, demokrat iz New Yorka, in Brewster, republikanec iz Maine, člana odseka. Oba senatorja bosta obiskala bojišča ta mesec.

MURRAY ZA USTA- NOVITEV POLITIČ- NE KOALICIJE

Unije naj podpirajo program Roosevelt- tove administracije

OBSODBA PROTI- STAVKOVNEGA ZAKONA

Pittsburgh, Pa. 12. jul.—Philip Murray, predsednik kongresa industrijskih organizacij, je naznanil načrte glede ustanovitve politične koalicije, katero naj bi tvorile unije CIO, Ameriške delavske federacije in železniške bratovščine in katera naj bi šla v akcijo v prihodnjem letu, ko se bodo vršile kongresne volitve. On je v svojem govoru po radiu izjavil, da je bil temelj za delavsko politično akcijo položen z ustanovitvijo posebnega odbora CIO. Za načelnika tega odbora je bil imenovan Sidney Hillman, predsednik unije Amalgamated Clothing Workers, za podnačelnika pa R. J. Thomas, predsednik unije združenih avtnih delavcev.

Murray je dejal, da bo ta odbor skušal pridobiti voditelje unij ADF in železniških bratovščin za ustanovitev politične koalicije. Tej naj bi sledilo formiranje delavske politične lige.

„Delavci in drugi so delno odgovorni za sestavo sedanjega kongresa, ki je pod vplivom reakcije,” je rekel Murray. „Delavci se niso v zadostnem številu udeležili zadnjih kongresnih volitev in s tem pomagali reakciji na krmilo. Iz tega razloga se morajo unije pripraviti za prihodnje kongresne volitve in delati na to, da bo reakcija poražena. Potrebna je delavska kampanja, ki mora prisiliti kongres v podpiranje programa Rooseveltove administracije.”

Murray je v svojem govoru obsojil Connally-Smithov protistavkovni zakon, ki je bil sprejet v kongresu potem, ko ga je Roosevelt vetiral. Na člane unij je apeliral, naj informirajo kongresnike in senatorje o svojem stališču glede narodne enotnosti, inflacije in drugih važnih problemov. Ako kongres ne bo storil ničesar za preprečenje naraščanja draginje, tedaj bodo delavci zahtevali zvišanje mezd. Murray je udaril po reakciji v kongresu in jo obdolžil odgovornosti za polom-ustroja glede kontrole cen.

Seja članov

fašističnega sveta

Masne aretacije v italijanskih mestih

London. 12. jul.—Carlo Scorza, tajnik italijanske fašistične stranke, je sklical izredno sejo članov sveta te stranke, se glase poročila iz Švice. Ta omenjajo, da bodo na tej razpravi o krizi, ki je nastala kot posledica zavezniške invazije Sicilije.

Vest iz Curiha pravi, da je diktator Mussolini apeliral na kralja Viktorja Emmanuela, naj naslovi posebno poslanico italijanskemu ljudstvu, ki je silno razburjeno. Osišne radiopostaje trdijo, da so italijanske in nemške čete izvršile več protinapadov na zavezniško silo v Siciliji in da so bili uspešni.

Poročila govore o masnih aretacijah defetistov v Neaplu in drugih italijanskih mestih zaradi širjenja govorice o skorajšnjem porazu italijanske oborožene sile.

Hitlerjev zavestniki.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (raven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let, za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inosemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaravnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (July 31, 1943), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Kritične tedenske misli

John L. Lewis, ki je v začetku 1941 dodal rudarski uniji UMWA nov distrikt št. 50, v katerega je nameraval vloviti vse ostale delavce, ki niso rudarji in na ta način bi on sam imel "eno samo veliko unijo," se je grdo prevaril. V dveh letih je Lewis potrošil domala dva milijona dolarjev iz blagajne rudarske unije za kampanjo distrikta št. 50, dobil pa je v tem času v ta distrikt natančno — 21.876 članov, kar pomeni, da stane rudarje vsak član tega distrikta \$86. Draga cena!

Zdaj pa vse kaže, da je bila tudi ta draga cena zaman. Lewis je vprašal Ameriško delavsko federacijo, če vzame njegove rudarje nazaj pod svoje okrilje. Green je informiral Lewisa — kakor poroča The Chicago Sun — da prvi pogoj ponovnega sprejetja rudarske unije v federacijo je, da se distrikt št. 50 razpusti. To je grenka pilulka za modrega Johna — in za revne rudarje, ki so se mu pustili voditi za nos, da jim je zapravil dva milijona dolarjev za prazen nič.

John L. Lewis pa še ne miruje. Med delavci v Allis-Chalmersovi tovarni za granate v Springfieldu, Ill., je dobil nekaj članov za svoj distrikt št. 50. Pred kratkim so bile v tej tovarni volitve in večina delavcev je izvolila unijo CIO. Johna pa to ne moti in zdaj je uradno NA PODLAGI novega protistavkovnega zakona napovedal stavko v tej tovarni z namenom, da bo priznala njegova unija, kajti unija CIO je pod kontrolo kompanije in komunistov, vlad česar ni postavna. Novi zakon dovoljuje stavko po 30 dneh uradnega naznanila — in John Lewis se je urno poslužil tega zakona. Njemu je ta zakon prišel, kakor nalašč...

Socialistični vodja Norman Thomas piše v newyorškem New Leaderju, da on pričakuje velikega navala premaganih in razočaranih fašistov in nacistov v komunistične vrste v Evropi po vojni. Thomas pravi, da je komunizem psihološko tako blizu fašizmu in nacizmu, da je skok sem in tja lahka — in zato ne bo nič čudnega, ako se na tisoče nemških nacistov in italijanskih fašistov pridruži domačim komunistom, ki bodo pričakovali od zmagovalne Rusije koncesij zase in svoje prišaste. Thomas priporoča, da bi zavezniški pomagali demokratičnim elementom — med katerimi so tudi socialisti — v Nemčiji in Italiji na površju in prepustili tem, naj rešujejo usodo svojih dežel v okviru evropske demokratične federacije.

Jugoslovanski komunisti in njihovi sopotniki v Ameriki delajo v svojih poročilih vtis, kakor da so vsi Srbi v novi jugoslovanski vladi pristali velsrbskega programa. Na drugi strani pa poroča Overseas News Agency (ONA), katera je kolikor toliko naklonjena komunistom, da le pet srbskih članov spada k nacionalističnim strankam, dočim sta dva demokratska in eden je zemljoradnik, četniški general Mihajlovič pa ne spada k nobeni politični stranki. To je prvo poročilo, kolikor je nam znano, da je Draža le vojak in noben politik. Med Srbi v novi vladi je več starcev, ki vsekakor nimajo smisla za napredno politiko, nihče pa ne more reči tega o Milanu Grolu, ki je odločen demokrat in prav tako odločen Jugoslovan.

Pred enim tednom smo na tem mestu pisali, da vse kaže, da letos ne bo Hitlerjeve ofenzive na ruski fronti in sploh nobene Hitlerjeve ofenzive. Ob času, ko je Prosveta izšla, je pa prišla vest, da so Nemci napadli Ruse v bližini Orla, toda bili so potolčeni z ogromnimi izgubami. Ofenziva je le lokalnega pomena, ampak silno draga za Hitlerja. Rusi so s tem protidržavcem pokazali, da doslej še niso bili tako dobro založeni z orožjem prve vrste. Količina letal, tankov in druge opreme, ki letos odhaja iz Amerike in Anglije v Rusijo, ni bila še nikdar tako velika — in naj Hitler še tako desperatno poskuša, s svojimi ofenzivami je doigral.

Na Pacifiku je že skuhana sveža "župa" za Japonce. Napad Američanov in Avstrancev na severne Solomone in na oni del Nove Gvineje, ki je še v rokah Japoncev, je logično nadaljevanje ofenzive, katera se je začela lansko jesen pod vodstvom generala MacArthurja. Predsednik Roosevelt je sicer nedavno izjavil, da taktike "skakanja z otoka na otok" ne bo, vendar je okupacija vseh Solomonov in Nove Gvineje absolutno potrebna, predno bo moglo udarce na Vzhodno Indijo, od tam pa Filipini niso več daleč. Za prihodnjo jesen se napoveduje velika ofenziva iz Indije, katere namen je okupacija Burme, Malaje, Siama in Indokine — skratka zveza s kitajskim teritorijem.

Čiang Kaišek, vojaški vodja Kitajcev, je zadnji teden ob šesti obletnici japonsko-kitajske vojne, objavil zelo važno izjavo, v kateri se je izrekel za sodelovanje Kitajke v svetovni organizaciji na podlagi demokracije in enakopravnosti. V tej organizaciji naj sodelujejo z enakimi pravicami in dolžnostmi vsi narodi, ki so kulturno zreli za demokracijo; onim narodom, ki še niso zreli, naj svetovna zveza pomaga, da čim prej dozore za enakopravno sodelovanje. — Če Kaišek govori iskreno, je on prvi diktator, ki je spoznal potrebo demokracije za svetovni mir — je prvi diktator v zgodovini, ki se je izrekel za demokracijo. Paradočno je to, a vse je mogoče. — Medtem je prišla vest, da je grški kralj izjavil, da bodo Grki po vojni lahko glasovali, če hočejo imeti monarhijo ali republiko...

Glasovi iz naselbin

Nekoliko popravka ali dodatka

Cleveland.—V mojem dopisu z dne 25. junija je bilo tudi poročilo o smrti pokojnega Louisa Rozmana, urednika Glasila SDZ. Med drugim sem zapisal: "Pokojni Louis Rozman je bil poštenjak in delaven človek. V verskih ozirih ni bil prav nič zagrozen. Njegov oče in skoraj vsi drugi otroci so člani našega društva 147 SNPJ. Pokojni Louis je bil urednik Glasila že več let. In bil je dober urednik, dasi menda ni imel višje šolske izobrazbe" itd.

To, da ni imel višje šolske izobrazbe, naj se popravi, kajti pokojnik je maturiral na gimnaziji v zavodu sv. Stanislava, to se pravi v škofijskih zavodih v Št. Vidu pri Ljubljani. Potem je šel na Dunaj, kjer je po šestih letih absolvirал eksportno akademijo, nato pa prišel s svojimi starši v Ameriko.

Te informacije sem dobil pozneje. O tem ni Lovže nikdar prej pravil ali se hvalil in tudi nihče drugi ne. In radi tega sem zapisal, da menda ni imel posebne višje šolske izobrazbe. Moja stara in poštena navada pa je, ako slučajno napravim pomoto, da jo tudi popravim. "Zelja podpisane je, naj vsi prizadejajo vzamejo to na znanje. Drugo ostane, ker je pravilno, kar je bilo zapisano.

Anton Jankovich, poročevalec.

Kaj dela kapitalizem s zemljo

Imperial, Pa.—Naj mi citate list Prosvete oprostite, ker sem tudi jaz zaostala z dopisom. Je v resnici tako kot pišejo drugi, da je malo časa za pisanje. Sedaj je tudi moja roka bolj vajena težkega dela kot pa peresa, ker tudi jaz obdelujem "victory garden". Prejšnja leta so tudi drugi v družini pomagali, sedaj pa vsi delajo. Mož in starejši sin delata v odprtem rovu, dve hčeri pa v tovarni, kjer izdelujejo vojne potrebščine.

Meseca junija je bilo pri nas zelo malo dežja, bila je suša in velika vročina. Dne 29. junija smo pa dobili malo dežja in zapihal je mrzel veter; to pišem 4. julija in je še vedno hladno. Spominjam se leta 1918, ko je bila prva svetovna vojna. Takrat smo imeli tako hladan junij, da je po vrtovih vse pozeblo. Sedaj pa po vrtovih vse lepo kaže — krompir lepo cvete, kakor tudi paradizniki, fižol in kumare. Letos bomo vse skrbno pospravili, kar bo nam zelo prav prišlo.

Naj tudi povem, kako v naši okolici delajo s farmami, da je kar žalostno. Še ni dolgo, ko se je po farmah pasla lepa živina, sedaj pa je tam več parnih lopat, ki bodo uničile farme za mnogo, mnogo let. Tukaj so govorice, da je kompanija kupila šest farm, katere bodo gotovo uničene. S parnimi lopatami najprvo odkrijejo zemljo, potem pa poberejo premog. Puste take razvaline in opustošenje, da človeka kar boli pri srcu, komur je kaj za zemljo. Tako bodo uni-

čili več lepih farm in tudi "zaprte" rove.

Marsikomu je v spominu, kaj so kompanije delale s premogari, kadar so se bojevali za večji košček kruha. Podpisana sem žena premogarja od leta 1914 in bi vam lahko veliko napisala, koliko smo že pretrpeli, posebno pa oni, ki smo blagoslovljeni z veliko družino. V Prosveti sem že enkrat pisala, da sem rodila pet otrok brez zdravniške pomoči. Yes, taka je "božja volja" za siromaka. Ko sem potrebovala rojstne liste, sem imela veliko sitnosti, ker treba je bilo skupaj spraviti več potrdil. Prej nisem mogla dobiti rojstnih listov za otroke, ker nisem imela zdravniške pomoči. In zdravniške pomoči nisem imela pri porodih iz enostavnega vzroka, ker ni bilo denarja za zdravnika.

Moj mož je oče sedmih otrok in priden delavec. V Ameriko je prišel še mlad leta 1912 in v minulih letih je delal največ v premogorovih. Ko je prišla depresija, je kompanija tudi njega odslavila, kakor tudi starejšega sina. In kaj se pravi biti odslavljen in brez dela, ni noben špas za družinskega očeta. Tudi štrajki majnarjev niso noben piknik. To je bil boj za pošteno življenje.

Anna Gorenc, 106.

Vsaaka neka

West Middlesex, Pa.—Kasno je že, a se vseeno oglašim. Materinski dan je za nami in tako tudi očetovski. Matere so se povoljno pohvalile z darovi od otrok, pa tudi očetje nismo bili brez nič.

Škatlo cigar sem dobil iz North Caroline od mlajšega sina Joeva, ki tam služi v mornarici v Strica Sana. Drugo škatlo cigar sem dobil od hčere Josephine Godina, ki z možem vodita gostilno v bližini vojaškega taborišča Transfer, Pa. Zaboje jeemenovca mi je poslala hči Rosie Shain, farmarica v Jamestownu, Pa. Srajco in ovratnico mi je poslala hči Mary Zagar, srajco in jopič pa hči Frances Trontel. Od hčere Antonet Dimof sem prejel šopek cvetlic, od sina Johna, ki služi pri mornarici v Great Lakesu, Ill., v bližini Waukegana pa lepo voščilo — pismo z opombo, da ni mogel zame nič kupiti, ker je bil tisti teden preveč zaposlen v vojaških barakah. Torej kaj hočem še več. Zadovolim se s tem, kar mi je tudi vse prav prišlo, samo da bi še več let dobival, kar mi tudi otroci žele. Jaz se pa vam lepo zahvalim, če bo to zadostovalo.

Sin John, ki služi v bližini Waukegana, mi je tudi pisal, da je nedavno prvi obiskal Waukegančane in njih Narodni dom. Ko se je tamkaj seznanil z rojaki in jim povedal, da je Valencičev sin, so ga hoteli zaliti s pijačo. Pravi, da se je med njimi počutil kakor doma. Vsi so ga vabili na svoje domove na kosilo in večerjo, kar je tudi storil, kajti med njimi je bil kar dva dni. Postrežba pri

Koncilijevih je bila kot na svatbi. Oni imajo tudi sina pri mornarici in ga vidim z materjo na sliki, katero so mi poslali.

Z Johnom je imel največ opravka Jacob Novak, šef policije v North Chicagu, kajti s svojim avtom ga je vozil tu in tam, mu razkazal mesto in tamkajšnje slovensko naselbino. Rojake sta obiskala tudi na domoh. To je razvidno iz pisma, ki je polno podpisov in naslovov. Pri Novakovih je tudi prenočeval. John piše, da so zelo uljudni in tudi njih štiri hčere so zgovorne. Pravi, da so Novakovi doma v starem kraju blizu mene, toda ne omenja, iz katere fare ali vasi so. Po dveh dneh bivanja med Waukegančani se je ves zadovoljen vrnil spet v barake in pravi, da jih o priliki zopet obišče.

Vsem opim, ki so prišli z našim Johnom v dotiko, se spoznali z njim in mu postregli, se z mojo ženo lepo zahvaliva. Vseh imen mi je težko navesti, kajti jih je polna lista. Med temi so tudi nekateri znanci. Lepa hvala tudi Jacku Novaku za dopisnico. Kadar pridem jaz v Waukegan, bom vse potretal. Do takrat pa zdravi, Waukegančani!

Zadnjič sem čital dopis iz Solide, Colo., od Johna Veranta. On piše, če se še spominjam, kako smo v Pueblu zajce lovili, da je imel tako puško, "da je nesla okrog hriba," sedaj pa v Salidu lovi zajce na cenejši in moderniji način. Vprašuje me, če sem že posejal oves in koruzo in da pride k nam, da mi jo pomaga očičkati, ko bo dozorela. Yes, John, vse to sem že naredil, toda kasno in ne vem, kako bo dozorelo. Ali pomagacev bi se pa ne branil, ker mi je Stric Sam vzel že dva sinova, enega pa imam še doma. Zanj sem vložil prošnjo, da mi ga puste, toda koliko časa bo doma, ne vem. Dela imava oba čez mero, poleg tega pa še v tovarni tanke izdelujejo.

Jaz sem poznal enega Johna Veranta v Pueblu. Bil je doma iz vasi Cerovo pri Sentjurju. V Pueblu smo bili skupaj na stanovanju in če se ne motim, tudi "kompanisti" tistih konj, o katerih sem že nekoč pisal. Tistega Johna Veranta imam jaz že dolgo za mrtvega. Toda če si ti on John Verant in od mrtvih vstal, te lepo pozdravljam. Piši mi ali pa se še v Prosveti oglašaj.

Zadnje čase čitam več dopisov od naših dopisovalk, toda se mi vsi ne dopadejo, ker so se ženke že začele pričati in se kaže nekakšna nevoščljivost. Če ena malo več piše kot druga ali se malo pohvali, pa že ni prav, češ, kaj boš ti, saj imam tudi jaz sina v vojni, pa se nič ne hvalim. In tako naprej. Dekleta, le poglejte nas moške, koliko časa že dopisujemo v Prosveto, pa ne gojimo take nevoščljivosti. Letu in tam nastane kakšen majhen nesporazum, a vseeno nadaljujemo z dopisi.

Anton Valencičič, 262.

Vse zaposleto

Slovan, Pa.—Čakala sem, da se kdo drugi oglašaj iz naše naselbine, ker dopisi so vsebolj zanimivi, če jih piše več različnih oseb, ne pa samo ena in ista. In Prosveta je naša lastnina. Jaz zavzemam stališče, da smo čitatelji pač dolžni, da prispevamo nekaj gradiva zanj. Ali ni dosti časa, kajti vse je zaposleno.

Anton Valencičič, 262.

Vse zaposleto

Slovan, Pa.—Čakala sem, da se kdo drugi oglašaj iz naše naselbine, ker dopisi so vsebolj zanimivi, če jih piše več različnih oseb, ne pa samo ena in ista. In Prosveta je naša lastnina. Jaz zavzemam stališče, da smo čitatelji pač dolžni, da prispevamo nekaj gradiva zanj. Ali ni dosti časa, kajti vse je zaposleno.

So pač težave. Ko so bili člani mlajši, je bilo dosti prostih dni, sedaj pa vidiš nešteto sključenih starih ljudi, ki gredo na delo ali se vračajo z dela. Nehote si misliš, če je ta človek zmožen tega napornega dela.

Pri nas sta namreč dve tovarni — American Zine Co. in Climax Molybdenum Co. Slednja je zgradila nad 400 čevljev visok dimnik. Tovarna izdeluje vsake vrste material za vojno in iz dimnika bruha s kemikalijami nasičen dim in prah, ki škodujejo okolici na vrtovih in zeleni trati. Zato se po poslužila tega umetnega sredstva; če bo kaj pomagalo, bomo videli prihodnje leto. Premogorov je tudi opremljen s stroji, vsa produkcija mehanizirana, kar seveda pospešuje delo. To je boljše za kompanijo, ali težje za delavce. V vseh teh obratih delajo noč in dan in je v njih uposlenih tudi veliko naših članov.

Včeraj, 5. julija smo proslavili ameriški praznik neodvisnosti na lep način. Odkrili smo namreč spominsko ploščo, na kateri so imena vseh fantov iz Slovan, ki se nahajajo pri vojaki. Iz naše naselbine jih je do zdaj 169, kar je že precejšnje število za nas. Torej ni čudno, če srečaš že samo stare delavce in napol odraslo mladino.

V sprevedu so bili zastopani ognjegasci, Ladies American Golden Cross, Girl Scouts in drugo občinstvo. Prav lepo od ognjegascv in njihnega odbora, ker se vedno spominjajo svojih bratov.

Zdaj pa še nekaj o našem društvu 241 SNPJ. Na zadnji seji je bilo sklenjeno, da se pridružimo delovanju SANSa in v ta namen prispevamo pet dolarjev, kar je bilo poslano na pristojno mesto. To je zasluha našega predsednika, ki je zelo aktiven. Ni nič več kot prav, da vsako društvo kooperira po svoji moči in pokaže simpatije do dobrodelnih stvari.

Še zmiraj se dobe ljudje, katerim ne moreš nekaj dopovedati; tudi nočejo razumeti, če citajo. Od našega društva je 5. junija šel namreč sin člana k vojakom. Po pravilih se mora za dotični mesec še plačati v sklad za bolnišnično podporo. Tako govore pravila SNPJ in po teh se mora ravnati vsako društvo in vsak član jednote. Zakaj toliko hrušča in truša proti tajnici in blagajnici? To ni prav nič častno za človeka, ki se ponasa, da je 20-letni član jednote, toda ne prizna in noče razumeti pravil, ampak hoče vsiliti nekaj, kar je popolnoma nemogoče in tako hoče z glavo skozi zid.

Od našega društva sta zopet šla dva člana k vojakom — Theodore Nikšič in Louis Modic. Sedaj imamo 18 članov pri vojakih.

Karolina Papeš, tajnica.

Novice iz Bridgeporta

Bridgeport, O.—Dne 25. junija je odšel v mornarico John Pintarich ml., član društva 13 SNPJ. Pred vpoklicem je delal po šoli in ob sobotah v zadrugi prodajalni. Bil je priden fant in ga zelo pogrešajo, kot je izjavil upravitelj naše zadruge. Dne 15. julija pa gre v armado John Trytko, tudi naš član. On je prvi izmed onih, ki so bili poročeni predno je bil sprejet na borjni zakon.

Tako je število naših društvenih članov naraslo na 23, ki so v armadi in mornarici, ena članica, Vera Hribnikar, pa je pri WACS in je bila že pred par tedni poslana preko luže. Tu imamo tri družine, ki imajo po tri sinove pri vojakih. Družina Martin Potnik ima dva v armadi in enega pri mornarici, družina Frank Blatnik vse tri v armadi, družina John Selak dva v armadi in enega pri mornarici — od prvih dveh Selakovih je eden poročnik. Vrzeli skušamo našiti z mladino, kolikor je mogoče.

Letos delujemo precej tudi s popravili dvorane. Zunanjo so jo že prepletkali in zdaj kopljejo vodnjak; nameravamo tudi prebarvati spodnje prostore, kjer je klub in točilnica. Kar se točilnice tiče, je zadnje čase precej praznikov v nji, ker ne moremo dobiti piva, in to je daleč naokoli. Mogoče se v tem oziru kaj izboljša.

Na seji postojanke 33 SANSa, ki se je vršila 4. julija, je bilo sklenjeno, da bomo šli zopet okrog rojakov za prispevke, in to s članskimi karticami. Apeliramo torej na rojake, da si nabavijo članske kartice, to je postane član te postojanke in prispevate, kolikor vam je mogoče. Članstvo društva 13 naj oprostijo tajniku-blagajniku, ker je v svojem poročilu pozabil omeniti naše društvo, ki je vključeno v postojanki 33 SANSa.

Dne 1. julija je imel komentar v tukajšnjem listu Martins Ferry Times kongresnik Earl Lewis, ki je pojasnil, zakaj je glasoval proti stavkonemu načrtu, katerega je vetiral predsednik Roosevelt, toda ga je kongres ponovno sprejel z dvetretinsko večino in je zdaj zakon. Ta zakon je največji udarec ne samo za majnarje, marveč za vse delavstvo.

Kongresnik Lewis je republikanec. V svojem zagovoru v omenjenem listu je pojasnil premogarski položaj tako kot je v resnici. V njegov članek je spisan v prid premogarjem. Ta postavba je bila sprejeta tako reko brez debate v razburjenosti in razpaljenosti proti Lewisu in seveda proti vsem organiziranim delavcem. Ta zagovor je mogoče njegova poteza za ponovno izvolitev. Ako bil ta kongresnik glasoval za ta zakon, bi bil pri prihodnjih volitvah gotovo poražen, kajti majnarji so sedaj silno razjarjeni. Tudi časopisi jih zdaj hvalijo, kaj vse so že doprinesli v prid vojnih naporov. Zvonijo po toči.

Ampak v našem časopisu se ne velja o tem prerekati, ker drugih ne dosežejo kot naše čitatelje, ki pa v njem tudi ne dobe nič za izboljšanje njih, oziroma premogarskega položaja. Svoja najboljša leta sem pustil v rovih in dobil tudi dedščino, kot jo dobi vsak premogar — ta nadohu, drugi revmatizem, tretji sušico. Taka je premogarska plača.

Pa se še dobe tudi med našimi ljudmi osebe, ki sploh ne vedo, kaj govorijo ali pišejo. In tako so pisali proti premogarjem, ko so se ti borili za ono, kar so gotovo upravičeni. Yes, Prosveta bi morala dati vsakemu takemu dopisu komentar, ako se šteje, da je delavski list in kaj delavce prave smernice. Uči mislite, da premogarji ljubijo stavke? Kaj še. Oni so mučeniki, šikanirani od bossov in nevarnosti pod zemljo. Oni so bili in so še tudi danes hrbeni — SANS, ampak v njih borbi niso dobili tiste moralne opore, do katere so bili upravičeni. In ako so bili kdaj poraženi — to je sploh predober izraz — so bili v tej borbi. In tega ne bodo pozabili.

Nedavno je bilo poročano, da priredi društvo 333 SNPJ na Blainu veselico v soboto, 24. julija. Njih odbor je vse poskušal, da bi dobil pivo za to priredbo; toda se mu ni posrečilo. Brez piva pa je veselica med nami nemogoča, oziroma se ne izplača. Zato društvo preklicuje priredbo za nedoločen čas, dokler se razmere v tem oziru ne izboljšajo.

Joseph Snoy, 13.

Kako so praznovali Četrtega

Herminio, Pa.—Pričakovali smo, da bo 4. julija prav vroč dan, toda smo se pošteno zmotili. Bilo je hladno in oblačno vse dopoldne, potem pa je začelo tako lepo in polagoma deževati, da je bilo veselo. To je bil še (Dalej na 5. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 13. julija 1923)

Domače vesti. V Hackettu, Pa., je umrl Anton Prah, član SNPJ.

Delavske vesti. Stara Farmer-Labor party se je izpremenila v federativno farmersko delavsko stranko na zboru v Chicagu po razkolu s komunisti.

Ameriške vesti. V Združenih državah je bilo 1. julija 1923 tri najst milijonov avtomobilov.

Inosemstvo. Dr. Beneš, češkoslovaški zunanji minister, posreduje med Anglijo in Francijo v sporu zaradi Nemčije.

Sovjetska Rusija. Izvršni odbor sovjetrov je ponovno izvolil Lenina za predsednika ljudskih komisarjev (vlade).

Slika kaže požare, ki so jih sanatile bombe v Hulsu, Nemčija, kjer so velike tovarne umetnega kavčuka. To mesto so bombardirali ameriški letalci.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

VEST IZ SLOVENIJE

ena nekaterih nacističnih poročil iz Gorenjskega (Posneto iz ljubljanskega Jura od 16. marca 1943. V izvirni besedilu.—JIC.)

Okrožno delovno zborovanje Kranju je bilo sklicano nedavno.

Okrožni stavbni vodja Pistot je pozdravil okrožnega vodjo Kussa in komisarja delnega svetnika Albrehta Micelja. Okrožni prosvetar Werner Lilling je predaval o večni emiji.

Po predavanju dr. Schreyerja okrožni vodja izročil trem tovaršem kolajne za ljudsko nego. Imenovani so bili: Fr. Biber, krajevnega vodjo na Jezerskem, Ludvik Kloesch pa v Kranju; Obereder za predsednika krožnega sodišča v Kranju, Pötschnig za krajevnega vodjo v Sv. Križu, Sescho pa v Nantem; ravatelj Pavel Schmid za krožnega tiskovnega vodjo v Kranju, Schwandner pa za krožnega propagandnega vodjo javnega urada v Kranju.

Dalje so bili imenovani za krajevne voditelje: Schwenig v Trnurah, Strauss v Selcah in tiasky v Sori.

V ...

Nacistični pritisk na jugovzhodno Evropo za povečanje živiliških dobav

Washington, D. C.—OWI.—Nacisti pritiskajo na dežele, ležeče v jugovzhodni Evropi, da bi povečali dobavo živil za Nemčijo, ki so že zdaj ogromne—tako pravijo vesti iz nemškega časopisa, katere je prejel Office of War Information.

Nemška časniška agentura DNB pravi v neki brzojavki, namenjeni nemškemu časopisu v Evropi, da je postalo potrebno razširiti posle Centralne preukupčevalne družbe na vzhodu v tilju, da se ji omogoči izvršitev njene ogromne naloge" dobavljanja živeža za nemško armado na vzhodu in pošiljanje "dodatnih količin živeža" v Nemčijo.

Omenjena brzojavka DNB izjavlja: "Naloga te družbe je, da dobavlja vsako leto za zaloge, tovarne in za transport milijone ton žita in oljnatih semen, milijone repov živine in jako velike količine masti, jajc, perutnine, rib, sadja, zelenjave, krompirja in tekstilnih rastlin. Nemci nameravajo uporabiti jugovzhodno Evropo kot vrt in pivjo za Nemčijo.

Brzojavka DNB opisuje poslanje Centralne preukupčevalne družbe na vzhodu in poroča, da je njena organizacija tako razširila, da ima danes že 150 glavnih central, 300 "postranskih central" in 13 društev za preukupčevanje z živil, ki poslujejo kot nekatere podružnice Centralne Družbe.

Na koncu pravi brzojavka DNB, da številni podatki o resničnih količinah, ki gredo danes skozi skupni obrat te družbe, si ne morejo za javnost, da se pa že zdaj "preživlja vojaštvo na vzhodu" večinoma s pomočjo lokalnega pridelka in da gredo tudi precejšnje količine živeža v Rajh.

Od osiše kontrolirani belgrajski list Donau Zeitung trdi v nekem članku, ki je nedavno prišel v roke OWI, da je bil prirejen v Bratislavi veterinarski shod v cilju, da določi "mednarodne pogoje" za pospeševanje "prevoza živine in mesa iz jugovzhodnih dežel v Nemčijo."

Članek pravi, da so bili na shodu navzoči predstavniki Nemčije, Madžarske, Bolgarije, Rumunije, Hrvaške in Srbije. Donau Zeitung pravi, da je bil namen tega shoda, ki se je začel dne 23. junija in je imel trajati do 10 dni, da predvsem določi "priljubljene metode za boj proti pripravniki boleznim na podlagi sodelovanja vseh."

... V ...

MUKE IN TEŽAVE OSIŠČA

Svenska Dagbladet prinaša dne 19. junija dopis svojega poročevalca iz Lugana:

Osišče pripisuje sedanjim bojem v Črni gori in drugim ge-

rijskim bojem na ozemlju Jugoslavije veliko važnost—to je razvidno iz nekega članka v Donau Zeitungu, ki poroča o teh borbah.

Hudi boji razsajajo v različnih krajih južne Srbije in Črne gore in Nemci sami priznavajo, da je treba časa in potrpljenja; na drugačen način tem oddelkom, katere podpirajo grški, albanski in celo bolgarski gerilci, ni priti do živega.

Obstoj močnih gerilskih skupin je osišču mnogo bolj neprijeten nego dejstvo, da njihova kontrola ne sega na nekatera ozemlja. Jasno je, da bi gerilske skupine v slučaju zavezniške invazije odločno priskočile na pomoč invazijski armadi, ker bi v tem slučaju operirali za hrbtom armad osiše in bi bila njihova pomoč velike važnosti za zaveznike, prav posebno na tem neprehodnem gorskem terenu.

Pričakovati je, da bo osiše poskušalo, ako potrebno z največjim naporom, da se otrese te grožnje.—JIC.

V ...

JUGOSLAVIJA IN GRČIJA KOT MOSTIŠČE INVAZIJE

Nedeljski New York Times je v svojem uredniškem delu prinesel dolg članek svojega londonskega dopisovalca, Jamesa MacDonalda, o vrednosti italijanskega in balkanskega polotoka za zavezniško invazijo Evrope. Dopisnik je mnenja, da so vsi italijanski otoki, kakor tudi Italija sama ter na Balkanu Jugoslavija in Grška, mehke točke, ugodne za mostišče zavezniškega napada. Članek se zaključuje z opombo: "Naši prijatelji v Jugoslaviji", kjer pravi:

"Onstran Italije leži Jugoslavija. Jugoslavija ima le opek pas obale, na katerem bi mogle Jugoslovonom prijazne armade napraviti mostišče. Toda planirane, ki se dvigajo nad obalo, so v rokah organizirane sile neuporabljive in svobodoljubnih bojevnikov, ki bi z največjim navdušenjem priskočili na pomoč zaveznikom.

Kaj bi se dogodilo, ako bi se Jugoslavija odrgala od osiše—o tem vprašanju je videti, da obstoja dvoje naziranj. Nekateri mislijo, da bi bil najboljši način rešitvi Grčija, napad skozi Jugoslavijo, ki bi izoliral grško ozemlje. Drugi zopet pa menijo, da bi bilo najboljšje napasti Grčijo preko Dodekanezov, odkoder se more napasti Kreta, a od tam grška celina.

Ta taktika bi onemogočila nemškim podmornicam kretanje v grških vodah. Toda priznati je treba, da bi bilo skrajno težko za britanske čete v obratno smer prodirati v deželo, iz katere jim je bilo tako težko umakniti se. Grčija, okupirana od močnih sovražnih sil, je nedvomno jako trd oreh; potrebno pa bo na ta ali drugi način ta oreh zdrobiti—ako bo to storjeno v doglednem času, predno se vojna preveč ne zavleče, je težko reči, kako bi to vplivalo na

Bombardirja na ameriškem bombniku. Slika je bila vzeta, ko se je bombnik nahajal nad Sicilijo.

Turčijo in kaj bi ta dežela v tem slučaju storila.—JIC.

V ...

SRBSKI RUDARJI ODHAJAJO V NEMČIJO

Svedski list Arbretaren poroča v svoji številki od 23. junija preko Basla:

V mesecu juniju je bilo odpisanih iz Srbije več tisoč rudarjev in premoških v Nemčijo. Gre za ljudi sposobne za vojaško službo.

Nedeljković, minister financ, je nagovoril oddelek teh prisilnih delavcev, ko so zapuščali Beograd in jim priporočil, naj se v Nemčiji obnašajo dostojanstveno.

Večji del mladih Srbov, sposobnih za orožje se je pridružil gerilskim organizacijam; prisilna delavska služba je v glavnem zadela letnike 1903 do 1907, to je starejše letnike.

Lepaki in časopisje opozarjajo vse obvezance, da bodo njihovi sorodniki, moški in žene, odgovarjali zanje kot talci v slučaju, da se ne bi javili.—JIC.

Trpljenje Slovencev

London, 30. jun. (ONA).—Poročila švedskega časopisa trde, da so Nemci na tem, da uničijo in zatrejo Slovence kot narod—isto delajo Italijani in Madžari. Slovencev grozi poguba kljub temu, da kontrolirajo slovenski gerilci nekatera predele ozemlja.

V Sydsvenska Dagbladetu, ki izhaja v Malmoe, piše neki Slovenec, da so Nemci deportirali 150.000 Slovencev, dočim so jih vrgli v zapore ali poslali na prisilno delo približno 20.000. Svoje domove jih je zapustilo 40.000, ki so zbežali. Nemci sami priznavajo, da so jih ustrelili do meseca avgusta 1942 nič manj kot 1973.

V svojem stremeljenju, da germanizirajo od Nemcev okupirani del Slovenije, so njihove oblasti odvzele Slovencev vse pravice in uničili vse slovenske narodne spomenike. (Italijani so v Ljubljani porušili tudi spomenik kralja Petra, katerega je izklesal slavni kipar Ivan Meštrovič). Slovenske dekleta so deportirali v zloglasne hiše za nemške oficirje in vojake.

Prebivalstvo od Italijanov okupiranega dela se je zmanjšalo za 45.000 oseb, od katerih jih je bilo 30.000 deportiranih, 821 talcev in 658 takozvanih "komunistov" je pa bilo ustreljenih.

Tudi usoda onih 100.000 Slovencev, ki so padli v pest Madžarom, je podobna. Tisoč članov obrtnih in izobraževalnih slojev je bilo deportiranih v notranjost Madžarske, dočim je madžarska aristokracija zopet prevzela vse one latifundije, katere je bila Jugoslavija s svojo agrarno reformo razdelila med kmečko prebivalstvo.

Kljub strašnemu terorizmu pa imajo slovenski gerilci še vedno v rokah kontrolo nad različnimi predeli v okrajih Novo mesto, Kočevje in Ilirska Bistrica. Ti podatki veljajo za mesec marec 1943.

Najzanesljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveta". Ali jih čitate vsak dan?

Domača fronta

Razlaga dohodninskega davka, ki se plačuje sproti (pay-as-you-go)

S prvim julijem 1943 se uvaža zadrževalni davek na osebne dohodke. Od tedaj naprej boste večinoma plačali svoj federalni dohodninski davek v majhnih obrokih ob vsakokratnem prejemu zaslužka namesto vse naenkrat ali pa v štirih obrokih. Davek boste plačali z rednimi odbitki od svojih plač. To je isti način pobiranja davka, kakor je bil slučaj z Victory-davkom in Social-Security-davkom. To ni nobeden nov davek, nobeden poseben davek—temveč samo nov način pobiranja osebnega federalnega davka. Victory-davek, ki je zmanjšan od 5 na 3 odstoke, je vključen.

Ta novi zadrževalni davek znaša 20 odstotkov plače nad odbitkom. Po odbitku nekatere osebe sploh ne bodo plačale nobenega davka, večinoma pa ne bodo plačali nad 10 ali 12 odstotkov zaslužka. To NI velik davek na dohodek.

Vsak uslužbenec mora izpolniti, podpisati in svojem delodajalcu izročiti certifikat o odbitku. Ta vsebuje podatke o družinskem stanju, ali ste poročeni ali ne in za koliko oseb morate skrbeti. Čim večja je vaša odgovornost, toliko več od vašega zaslužka je izvedeno od 20 odstotkov zadrževalnega davka.

Zakon postavlja na uradnike posebno odgovornost za izpolnitev certifikatov o odbitku. Ako ne izpolnite takega certifikata in ga izročite svojem delodajalcu, ne bo ta mogel, da vam prizna odbitek in bo moral po zakonu odbiti 20 odstotkov od cele vaše plače. Listine tega certifikata se dobe pri delodajalcu.

Ako se vaše družinsko stanje ali pa število od vas odvisnih oseb spremeni, tedaj morate obvestiti svojega delodajalca v teku 10 dni.

Na podlagi vašega certifikata o odbitku bo delodajalec odredil višino davka, ki ga mora zadržati od vaše plače; 12 dolarjev na teden ali 624 dolarjev na leto je znesek za samskega, ki bo izvedel od davka. Za poročene pare je ta znesek 24 dolarjev na teden ali 1248 dolarjev na leto. Ta odbitek se lahko razdeli med moža in ženo, ako sta oba uposlena, ali pa odpade samo na enega, v katerem slučaju druga zakonska polovica nima nanj več pravice. Za vsako odvisno osebo je še poseben odbitek 6 dolarjev na teden ali 312 dolarjev na leto.

Ne mešajte teh odbitkov z odbitkom vašega osnovnega dohodninskega davka. Teh se poslužujemo samo zato, da se izračuna vsota, ki mora biti zadržana. Sledeči so trije primeri, kako se postopa:

John Smith, samski, zasluži 37 dolarjev na teden; 12 dolarjev od tega je odbitek. Na ostalih 25 dolarjev pa pride zadrževalni davek, ki znaša 20 odstotkov. To pomeni, da bo od plače zadržano 6 dolarjev vsak teden.

George Jones je poročen, ima tri otroke in zasluži 50 dolarjev na teden. Njegovi odbitki so 24 dolarjev zanj in ženo in 6 dolarjev za vsakega od treh otrok, kar je skupaj 42 dolarjev. Samo 8 dolarjev njegove tedenske plače je podvrženo zadržanju, tako da Jones delodajalcu odvzame samo \$1.60 na teden.

James in Sarah Brown sta oba uposlena. Imata 4 odvisne osebe doma. Dogovorita se, da podelita odbitek 24 dolarjev za poročene pare na polovico, tako ima vsak 12 dolarjev na teden, ki ni so podvrženi zadržanju. In ker na Jamesa odpade največji del vzdrževanja odvisnih oseb, se odbije 24 dolarjev za njih, tako da je sedaj vsota, ki mu je odbita vsak teden, 36 dolarjev. Ako bi James sam delal, tedaj bi on sam imel 24 dolarjev odbitek in 24 dolarjev za odvisne osebe ali skupaj 48 dolarjev na teden, kar ne bi bilo podvrženo zadržanju.

Tu je treba malo svarila. Zelo lahko je mogče, da vsota, ki bo zadržana od vaše plače, ne bo natančno 20 odstotkov vaše plače preko vašega odbitka. Mogče bo davek, ki bo zadržan, znašal malo več ali malo manj.

Uslužbeni morajo razumeti, da je to zato tako, ker zakon do-

voli delodajalcem, da zadržijo davek po "wage bracket" tablicah. Na teh tablicah so določeni zneski, ki se imajo odbiti od vsake plače. V slučaju poročenih uslužbencev s tremi odvisnimi osebami na primer, katerih zaslužek znaša med 50 in 60 dolarjev na teden, ima delodajalec pravico zadržati okroglo vsoto \$2.00 na teden, namesto da bi moral izračunati točen znesek za vsakega uslužbenca posebej.

Zakon dovoli delodajalcu to okrajšavo, da bi poenostavil svoje delo izračunavanja zneska, ki ima biti zadržan za vsakega uslužbenca posebej. V vsakem slučaju — kjer se uporabljajo "wage bracket" tablice—bo znesek, ki bo v tem slučaju zadržan, samo malo drugačen kot pa natančno izračunani davek 20 odstotkov.

Denar, zadržan od plač na račun davka, izroča delodajalec federalni zakladnici. Znesek, ki je od vas zadržan, je zabeležen v federalnem uradu v vašo korist, znesek pa, ki ga dolgujete na račun dohodninskega davka in Victory-davka, pa v vaše breme. Na koncu leta ali po končanosti vaši uposlitvi v teku leta boste dobili od vašega delodajalca potrdilo o znesku plače, ki vam jo je izplačeval v teku leta in o znesku davka, katerega je zadržal. Ohranite to potrdilo, ker to je potrdilo o vašem plačanem davku.

Na dan 15. marca 1944 ali pred tem boste morali kot po navadi izpolniti prijavo o dohodninskem davku, prikazujoč vaše resnične dohodke za leto 1943 in vpisujoč kot navadno odpise in kredit. Davek, ki ga je vaš delodajalec zadržal pred in po 1. juliju 1943, kakor tudi obroki dohodninskega davka, ki ste jih plačali 15. marca in 15. junija in vsi drugi davki, kar ste že plačali zraven zgoraj omenjenih, bodo uračunani na prijavi kot kredit. Z drugimi besedami: se šteli boste davke, ki ste jih plačali 15. marca in 15. junija 1943 in skupen znesek, ki je že bil zadržan za Victory-davek, dalje zneske, zadržane od vaše plače od prvega julija dalje in tudi druge zneske, ki ste jih mogli plačati 15. septembra in 15. decembra. Ako vse skupaj znaša več kot dolgujete, vam bo vlada odobrila razliko na račun davka za prihodnje leto. Ako bo premalo, boste morali doplačati razliko.—OWI.

Porast vojne produkcije v Angliji

Uposlitev žensk v vojnih industrijah

London, 12. jul.—Oliver Lyttelton, minister za produkcijo, je v svojem govoru po radiu razkril velik napredek v produkciji orožja in bojne opreme. Ta je poskočila za 40 odstotkov v prvih šestih mesecih tega leta v primeri z isto dobo preteklega leta.

"Velika Britanija in njeni dominioni zgrade več bojnih ladij in producirajo več tankov, topov in letal kot Nemčija in Italija skupaj," je rekel Lyttelton. "V prihodnjih mesecih se bo produkcija povečala in dosegla nove rekorde."

Lyttelton je povedal, da je v vojnih industrijah uposlenih že tri milijone neporočenih žensk v starosti od 18. do 40. let. Njim gre zasluga za porast produkcije. V svojem govoru je tudi apeliral na delavce, naj povečajo svoje napore in s tem pospešijo poraz osiše v tej vojni.

Casnikar obtožen kot japonski agent

New York, 12. jul.—Frederick H. Wright je bil po federalni veleporoti obtožen, da je bil deset let pred napadom na Pearl Harbor plačan agent japonske vlade in da se kot tak ni registriral pri državnem departmentu. Wright je kot casnikar in agent dobival mesečno plačo \$400 od japonske vlade, ki je krila tudi druge stroške. Svoj urad je imel v New Yorku v bližini japonskega konzulata.

Slika kaže angleško bojno ladjo, ko bombardira italijanski otok Pantellerio.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

najboljši dež, kar smo jih imeli to poletje; tako je zemljo lepo nakvasil, da je bilo kar lepo videti rastline, ki so bile dežja že precej potrebne.

Slišali smo tudi pokanje ali streljanje, kot običajno na ta praznik. Otroci so "streljali" kar s škattami in "karbatom", ker drugega se že skoraj dobiti ne more. To je bilo neko znamenje, da se še spominjamo dneva kot je 4. julij, ki menda tudi ne bo pozabljen, dokler bo živel Amerika. Letos je padel ta praznik na nedeljo, praznovali smo ga pa v ponedeljek, ali delalo se je še skoro povsod s polno paro.

Mene je pa spet vrglo iz tira ravno pred praznikom. Drugega julija sem še delal, tretjega pa nisem mogel več s postelje. Kar naenkrat me je prišlo v križu, da nisem mogel iti niti k svojim potrebam. In tako sem moral delo opustiti za te praznike. Ne vem koliko časa me bo spet držalo od tega mojega dela. Ko tako sedim, mi je dolgčas, pa začnem pisati v Chicago, od tam pa zopet pišejo naprej svojim čitateljem širom dežele. In tako se vse izve, kakšen kamen leži človeku na srcu v teh današnjih časih, ki so od sile resni. Čeprav bi človek ne bil bolan, te ti časi napravijo bolnega.

Vse pritiska na to našo delavsko moč, kar jo še imamo v rokah, nogah in glavi. Daj in daj, pomagaj in pomagaj. Breme je postalo težko in sila kola lomi. Vse visi na tvojih delavskih rokah na domači fronti, ki je prav tako vitalnega pomena kot so vse druge fronte. Dve vezi sta dve vezi in tako gre vse naprej do cilja svobodnega mejaša. Tam se pa spet malo oddahnemo in mislimo, da gremo naprej po začrtani poti proti belemu jutru. Ali nekateri ga vidijo, drugi pa ne. Tako smo gnani naprej, nekaj od narave, nekaj od mogočne sile, ki te prebode tako globoko, da se ti mora utrti tvoja zvezda, pa magari bi bil ustvarjen iz samega jekla.

Ali kaj hočemo, vse vzemimo za dobro, bomo pa po smrti uživali nebeski raj, če se nam ne bo zopet izpekla pokadilo kot je to usoda revnega človeka. Potem smo pa tam, kjer ni muh. Človek, le bodi vesel in priden, dokler imaš zdrave ude, kajti to je vse tvoje bogastvo, vse drugo je pa norišnica vsega sveta. In to posebno v tem 20. stoletju, ko hudič ne pogrunta tega humbuga, ki izvira izpod kapitalistične kape in je naperjen proti delavski pari, da nas za par desetletij zopet potlonejo nazaj. Nas delavce tako zmešajo kot kakšno godlo, tako da ne vemo, ali smo krop ali voda. Pa se začnemo sami med seboj pripraviti zaradi tega brutalnega kapitalističnega početja. To se ponavlja iz leta v leto in se bo tako dolgo, dokler bo kapital nam delavcem strojil kože na živem telesu.

Zakaj ne bi bilo malo drugače v tem pogledu? Na to vprašanje bi se lahko odgovorilo le tedaj, če bi bili vsi narodi mojih misli. Jaz nečem nič za boglo naj, če morem delati za moj

vsakdanji kruh; jih je pa še veliko, ki slone na tej točki kot vrabec na zrelem prosu. In taki pomagajo pobijati našo poštno delavsko zahtevo, namesto da bi rekli: združimo se skupaj, in si čer tam, kjer drž, ne pa tam, kjer ni upoštevanja vredno.

Vse toči te krokodilove solze okrog delavske mase, in to posebno ob volitvah. Takrat pridejo možje, ki te drugače ne poznajo in so polni sladkih obljub. Vsi ti ljudje imajo svoje privržence, ki zanje agitirajo. Tem vržejo desetak ali dva, da zanje raznesejo tiste "pildke" okrog ljudi s priporočilo, naj volijo tega moža, ki je zame in za vas. Na volilni dan ti še dajo "ride" do volilne koč. Če si pa bolan in ne moreš do zdravnik, ti ne bo nihče ponudil "free ride". Ali dragi moji, take "free ride", ki jih dajejo politiki, nas tudi stanejo denarja in tudi žaljave roke nastanejo brez evenca. Potem se pa pritoži, če se imaš kam drugam kot svoji neumni budalosti.

Naj še omenim, da so me 5. julija obiskali Joe Sever z ženo in svojima dvema sinovoma (dvojčkoma) v spremstvu Antona Antončiča iz Herminje No. 2. in njegove žene. Joe živi v Carbon Hillu pri Greensburgu. Prišli so nas obiskat, ker se dobro poznamo. Joe in njegova misus sta potožila, da njuna dvojčka odhajata k vojakom 7. julija. In ker imata samo ta dva dvojčka pa pet hčera, sta bila oče in mati res nekam potrta. In kako ne bi bil človek potrjen od take novice. Oba sta res lepa 18-letna mladeniča, kot dva groša, pa morata iti v svet od svojih roditeljev. Zdar, ko bi človek lahko imel malo opore na stara leta, pa drugi gospodarijo s tvojim in mojim sinom. Vsega tega pa je kriv nacifašizem, ki se je zaklel, da si podjarni ves svet, vse pa izgleda, da mu bo kmalu odklenkalo, kajti demokratične sile bodo kmalu strle okove osiše.

Antončičeva dva imata tudi sina, ki je nekje v Angliji. Moj je še vedno v Virginiji, toda ne vem, koliko časa bo. Vidite, tako drug drugega tolažimo, da se bo moj in tvoj sin povrnil. Da bi se le povrnil vsi mladi in zdravi k svojim staršem in družinam. Ampak to so le naše požne želje, kajti vsi vemo, da se bodo le nekateri vrnili, drugi pa ne. Prav tako kot ptice selike — tukaj se izgubi ena, tam druga. In prav tako se bodo naši sinovi porazgubili. Prav nič ne vemo, kje bodo ta mlada življenja počivala za veke. Ali trdno vero moramo imeti, da se srečni in veseli povrnejo in napravijo mir vsaj za našo staro generacijo, tako da ne bomo več slišali o kaki vojni.

Frank Fink, 200.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za korist, ter posebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nihakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj ne pošiljajo listu Prosveta.

SOSIESKA

ANTON INGOLIČ

(Se nadaljuje.)

Ko se je razvedelo po vasi, kaj zahteva Smeh, je bilo razburjenje še večje.

"Kaj si je le izmislil ta štorikja! Ali je zno-rel!" so govorili.

Vas je bila kakor pred hudo nevihto. Koren je bil še bolj v skrbeh kakor prej. Ledinek pa je divji tekal po vasi in prigovarjal ljudem, naj bodo pametni, saj to, kar hoče Smeh, se ne more zgoditi. Nič pisanega nimajo v rokah. So seščani pa so se bali, čeprav jim ni hotelo v glavo, da bi po tolikem času dobili kos njihove zemlje tudi tisti, ki niso imeli dozda na njej najmanjše pravice. Pobiranje suhljadi in drugo so jim sami prostovoljno dovolili. To imajo zdaj v zahvalo. Še bolj jih je zbegalo, ko so zvedeli, da je Smeh sestavil dolgo pisanje in ga poslal v Ljubljano. Mnogi so slišali, da so zemljo drugod delili, zato so jih obhajale težke skrbi in jih Ledinek ni mogel pomiriti.

"Če so grofom vzeli, lahko še nam!" so govorili v strahu.

"Ne, potem je že bolje, da ostane pri starem!" Ta klic je postajal od dne do dne glasnejši.

"Ledinek, mene zbriši!"

S temi besedami so prihajali k Ledinku dan za dnem.

"Kar si podpisal, si podpisal, to drži in svoje besede ne moreš vzeti več nazaj!" se je branil Ledinek.

A zaman. Drug za drugim so odpadali.

N zborovanju je dobil Ledinek le dva in osemdeset glasov.

Torej niti polovico!

"Vendar je zmagala pamet!" je vzkliknil Pišorn po glasovanju.

"Zaenkrat še! Do drugega zborovanja ob le-tu smo brez skrbi!" je pristavil Koren, zavedajoč se, da je največ Smeh pripomogel k zmagi dobre stvari.

ŠESTO POGLAVJE

Po svečnici je vzel sneg. S streh je lilo in po cestah se je ugrezalo do gležnjev. Sonce je močno sijalo in pihal je topel pomladanski veter. Pozno v noč je šele nehala kapati s streh, a že sredi dopoldneva se je oglašila v zatohle sobe prijetna pesem tankih curkov. Može so počakali še nekaj dni, da se je odtoklo, potem so zadeli sekire, krampe in žage ter se odpravili na Smrečnik podirati dreve, ki so ga jeseni zlicitali. V globelih in na osončnih rebrih je še ležal sneg, a bilo ga je komaj toliko, da so se lahko kepali otroci, ki so ob popoldnevih prišli gledat, kako so padale močne smreke.

V gozdu je postalo živahno in hrupno. Razen tistih, ki so podrli pozno pred zimo, so se vsi ostali lotili dela.

Smeh je podiral Leskovarju, ki je imel mnogo svojega in je še pokupil od drugih. Pomagal mu je Naca, ki je imel prav tako le kočo in pest zemlje in ni bil sosesčan. Za delo bosta dobila štor in suhe veje. Tako so si v Ravnah siromaki že od nekdaj služili drva.

Toda kje je še štor! Zdaj še stoji veličastne smreke, vrhovi se dvigajo proti jasnemu nebu in se blešče v soncu. Močan veter jih sicer majo, da se s košatimi vejami zadevajo, toda štor tiči trdno v zemlji in se niti ne gane.

Smeh in Naca sta si najprej ogledala vseh pet smrek, za katere sta se pogodila že pred mesecem, in se po dolgem prevdanku odločila, da podrata najprej največje, ker je stala najbolj osamljena in ni bilo nevarnosti, da bi padla na druge.

"Pa začniva v božjem imenu!" je dejal Naca, vzel sekuro in začel sekati debelo korenino, ki je gledala polovico iz zemlje. Smeh se je lotil odkapanja ostalih korenin. Zemlja je bila pre-

močna, zato se je nabirala na motiki in ovirala Smehu delo. Še bolj mu je nagajala lesena noga. Čeprav je prestopal z njo previdno, kakor bi ne bila njegova, se mu je pogosto zarila globoko v mehko zemljo, da jo je komaj privlekel spet na dan. Tudi je moral paziti, da ni zamahnil po njej namesto po korenini, kajti povsod mu je bila napoti. Počasi pa je le odkopal zemljo daleč naokoli, da so se pokazale gole korenine; videti je bilo, kakor bi potegnili človeku meso z noge in bi ostali samo koščeni prsti. Na oko mogočna smreka ni stala več tako trdno, v resnici pa se je njen vrh še prav tako ponosno dvigal iznad ostalih nižjih sosed.

"Zilava bo!" je menil Smeh, ko se je s sekuro prepiral, da segajo debele korenine naravnost v zemljo, z njih je odkopal šele tanko zgornjo plast prsti.

"Zasluzila si bova pošteno tegale strica!" je dejal Naca in udaril s sekuro po štoru.

"Naca, pa ne bo dolgo, ko bova podirala svoja drevesa! Ne samo štor, tudi deblo z vejami vred bo najino!" je vzkliknil Smeh in se lotil druge močne korenine.

"Misliš, da bomo kdaj?" je vprašal Naca in s poželim pogledom preletel bližnje smreke.

"Kako pa! Pravica je vendar na naši strani! Zadnjič sem govoril z Goležem. Veš, z onim, ki je imel jeseni pri nas delavski shod. Rekel je, da bomo zmagali. Sam se bo zavzel za reč. Naca, pravim ti, obrača se, obrača se nam siromakom na bolje. Je pa tudi že zadnji čas!"

Smeh je medtem zamahoval s sekuro, a Naca ni slišal udarcev, čeprav so votlo odmevali v gozdu, marveč le njegove besede.

"Res, prav bi bilo tako! Mi podiramo, kopljemo, sekamo in žagamo in dobivamo samo štor, drugi pa ne delajo nič, pa imajo veje in debla!"

"Se ta mesec bo rešena naša prošnja, potem boš videl, kako se bomo dajali! Zvijali se bodo, a nič ne bo pomagalo! Ali vsi enake pravice na skupni zemlji, ali pa si jo bomo razdelili!"

Utihihla sta. Slišali so se le udarci njunih sekir. Iz bližine so jima od vseh strani odgo-varjali drugi. Tu in tam je pela žaga. Zdaj zdaj pa je zahrumelo in treščilo na tla: padla je smreka. Naca in Smeh sta se zatopila v svoje misli. Premišljevala sta, kako bosta jeseni sekala korenine svoji smreki, kako bosta vozila lepa debla na žago in pripeljala domov bele deske. Otroci se bodo podili okoli njih, si jih ogledovali in otipavali, kakor ne bi mogli verjeti, da je res. Tudi žena se bo čudila. Potem bo prišel mizar, jih skobiljal in napravil v sobi nov pod, mogoče pa tudi kako omaro ali posteljo.

V tem sta presekala glavni korenini, a smreka je stala še trdno kakor prej. Vroče jima je bilo in potra sta bila, čeprav ju je hladil veter. "Že zdaj dajajo tako vročino, kaj šele v peči!" se je nasmejal Smeh in si brisal čelo. Naca pa je poskušal v suknji, ki le ležala blizu, drobnost steklenico in močno nagel. Nato jo je ponudil še Smehu. Potem sta sekala dalje. Korenino za korenino.

Ko je prinesel veter pretirano opoldansko zvonjenje, sta sedla na podrto Pišornovo smreko v bližini in se lotila kruha in jabolčnika. Tudi drugot sta utihnili žaga in sekira. Nekaterim so prinesli z doma tople obede, večina pa je obedovala kakor onadva. Po obedu sta se spet posvetovala, kako naj nadaljujeta podiranje. Debelejše korenine so bile že prese-kane. Bilo je videti, kakor bi smreka stala na majhnem podnožniku. Njen vrh se je že močnejše nagibal. Vendar še ni bilo upanja, da bo padla sama.

(Dalje prihodnjič)

FRENCH SPAHIS REVIEW WAACS IN AFRICA

WITH DRAWN SABRES, the famed North African Spahis of the French Colonial Army salute the first overseas contingent of Waacs as they pass in review at the Palais D'ete Headquarters of the Allied forces in North Africa. This is an official U. S. Army photo.

cin in pri tem merila toliko kot nič.

Strela so preplašili samo Sjomocko, pobesnelih zverj niso razkropili! Vera, ki so jo strela opogumili, je zasnovala drug načrt. Vzela je goreče poleno iz žareče peči in tekla z njim v vežo. Odločno je odprla vrata in vrgla goreče poleno v podečo se drhal. Vse živo je skočilo v stran in zbežalo v temo, v smrt. Čez pol minute je vse utihnilo. V snegu je temnelo nekaj raztrganih jelenjih trupel in ranjen volk. Počasi je obrnil glavo in pokazal zobe, a vstati ni mogel. Vera je zalopnila vrata.

Vsa pretresena je sedela z otrokom, ki ga je krepko stisnila k sebi. Ni ga čutila, ni se mogla zavedati vsega, kar se je godilo: bila je tako izčrpana in prazna, kakor da je za njo zatoni-ti tudi vse najvažnejše in najpomembnejše.

"Mama," jo je skoro neslišno poklical otrok.

Ni se ganila.

"Mama! Kje je očka?" In hipoma je pričel biti okrog sebe, ječal in ječjal je nerazumljive besede brez vsake zveze. Mati se je osvestila.

"Sjomocka! Moj dragec! Moj zlati otrok!"

Krčevito, s tresočimi prsti ga je božala, mu govorila nežne materinske besede, poljubljala mu glavo in roke.

Mali je še vedno bil okrog sebe. Nekaj je moral napraviti. Toda kaj? Nič ji ni prišlo na misel. Njena volja, njen razum, njen nagon — vse jo je zapustilo.

Za oknom je postalo svetleje. Na nebu so zasijali modri in vijoličasti stebri. Svetla zavesa severne luči se je razvijala, razlivala in tiho in slovesno plaval.

Sjomocka je utihnil, brez moči je razprostrl roke in stegnil noge. Mati se je prestrašeno sklonila nadenj in prisluškovala. Dih mu je zamrl.

"Sjomocka! Malček moj mili!"

Položila ga je na posteljo in planila k omari, ne da bi vedela zakaj. Tam se je brez moči zgrudila in lezla nazaj.

"Sjomocka! Sjomocka!"

Z rokami je tipala za otrokovim telesom, pa ga ni mogla najti.

Na hišnih vratih je hipoma potrkalo, ona pa je lazila dalje in skoro brezglasno ponavljala toli drago ji ime.

Kmalu se je začelo trkanje po oknu, ostro in dolgo. Neki obraz se je pritisnil ob šipo. Čez trenutek se je med žvenketanjem stekla odprl okvir. William je gibčno skočil skozi okno.

Svojo široko roko je stegnil po sinu, se ga dotaknil in ostrmel. Preko njegovega od viharjev razbičanega ostrga obraza je švignila senca. Previdno kot dragoceno, krhko stvar je dvignil do svojega obraza sinovo ohlajajočo se telo in se vsesal vanj z napetim pogledom. Pred njegovimi nogami je ležala žena. A ni je videl. Težke in žalostne misli so se mu zatopile v večno skrivnost smrti.

Potem je prav tako, previdno, brez besed položil trupelce na posteljo, slekel zledeneli kožuh in se poln sočutja sklonil nad Vero.

"Sjomocka! Kam si se skril? Ne najdem te."

Suha, bleda, s praznim pogledom in naprej stoječim trebuhom teka Vera po sobi. Vsak kot preišče. Ne gleda na predmete, temveč skozi nje.

"Malček moj, ku-ku! Zakaj

si zapustil mamo? Njej je dolgčas brez tebe. Pridi, moj mali! Kmalu bomo šli v mesto!"

Cesto mu kuha ječ ali mu pripravlja posteljico in obraz ji je ves materinsko zaskrbljen.

To se dogaja le takrat, kadar ni Williama doma. Njegov miren izraz, njegov sigurn glas in njegova samozavestna, trdna hoja jo iztreznijo.

"Vera, pojdi, gremo v zaliv. Urejeval bom sode s polenovkami, ti boš pa gledala. Moraš biti več na soncu in zraku. Razumeš?" Prijel jo je pod pazduho in peljal iz hiše. Brez volje mu je sledila. "Prepočas okrevaš. Močna moraš postati. Saj bova zopet dobila sina!" Položil ji je roko na ramo. "Draga moja, bo že vse dobro, vse bomo prenesli. Tudi za naju, pridejo še dobri časi. Kako ti je danes? Te boli glava?"

"Ne. Danes je bolje," je Vera tiho odgovorila.

"In prsi?"

Vera ni marala več govoriti. Samo zmajala je z glavo: "Ne vse je v redu." Toda mož ni odnehal. "No, in kaj dela on? Misliš, bo zdrav?"

Vera je nejevoljno namrdnila obraz. Zakaj je ne pusti v miru? Tako trudna je! Rada bi se odpočila od vsega.

"Nikolaj, veš, Sjomocko so volkovi..." Do sedaj ti nisem tega povedala. Odpusti mi!" (Dalje prihodnjič.)

AGITIRAJTE ZA PROSVETO

Razni mali oglasi

Delo debe moški

"UPHOLSTERER"—prve vrste tapcirar dobi delo: 7364 North Clark St. Phone Ambassador 1189.

DOCK MEN

Dva razkladača potrebujemo na sverni postaji. Stalno delo.

WEBBER CARTAGE LINE, Inc. 2017 Larrabee St.—Mohawk 4242

GORDON FEEDERS

stalno delo, unijska delavnica

UNIFORM PRINTING & SUPPLY COMPANY

351 West Chicago Avenue

Delo za ženske

SLUŽKINJA—\$70 za delo v opravljenem apartmanu hotelu. Udobno delovno stanje. Nedeljo prosta. 629 Deming Place.—Lincoln 8234.

IZVRSTEN DOM IN PLAČO dobi dekle ali ženska za splošno domačo dela, in pomagati malemu otroku; Dorchester 2676.

POŠTNA UPRAVA

Šel valod vojnih razmer smanjiti delo in namude s preuredbo naslovov. Vsak naslov v večjih mestih ima naslov sedaj je posebno številko, ki pismonošo pove, v katerem kraju se naslovnik nahaja.

Naslovite v bodoče vsa pisma: PROSVETA 2657 S. Lawndale Ave. Chicago 23, Illinois

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene smerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue . . . Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklopu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine in eni naročniki. List Prosveta stane za vsa enaka, za člana ali članice \$2.00 za eno letno naročnino. Kar pa člani plačajo pri naročninah \$1.25 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroča, spet, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vsekakor bistveno in gotovo je v vsaki družini potrebno, ki bi rad imel list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vstopno listu Prosveta. Aka tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vstopno naročnino.

Cena listu Prosveta je:	
Za Zdrul. države in Kanado \$2.00	Za Člora in Chicago je \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 6.50
2 tednika in 3.00	2 tednika in 5.10
3 tednika in 2.40	3 tednika in 3.90
4 tednika in 1.80	4 tednika in 2.70
5 tednikov in ni	5 tednikov in 1.50
Za Evrope je \$2.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vstopno denarja ali Money Order v plačilu in si naročite Prosveto, list, ki je vaše lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.

Priložite polnjen naročnino na list Prosveto vstopno \$

1) Ime Čl. družine št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sleditih članov moje družine:

2) Čl. družine št.

3) Čl. družine št.

4) Čl. družine št.

5) Čl. družine št.

Mesto Država

Nov naročnik Star naročnik

Pod severnim nebom

Pavel Nisovoj

7.

Vera vodi to težavno ofenzivo proti svojemu možu že štiri leta. Morda on tega niti ne opazi. Trdovratno se trudi, da bi premagala njegov razum. Mnogo postojank, ki so se ji zdele prej neosvojljive, je že naskočila. Sedaj je bolj pazi na njo. V gospodarstvu in družinskih rečeh jo že smatra za enakopravno. Nič več je nima za tako površno in tudi sicer je popolnoma izpremenil svoje mnenje o njej.

Toda ta neprestani, prikriti boj je Vero že mnogo veljal. Vzel ji je neposrednost, veselost. Morda ji bo vzel še življenje. Toda saj je vendar prišla semkaj radi tega boja, da osvoji močnega, izrednega moža! Ta stalna napetost je razvila pri njej sportno strast, ki ji ni dala nobene možnosti, da bi si razjasnila svoje čustvo.

Ne! Nikdar ni ljubila Williama. Privlačen ji je bil samo s svojo močno značajnostjo, s posebnimi, često celo divjimi željami in mislimi. Pravega čustvovanja ni nikdar občutila od njega.

Ves oslabljen je ležal mali v postelji, vzdihoval in fantaziral. Vera je stopila k njemu, mu božala glavo in se z ustnicami dotikala njegovega čela.

Temu mora biti brezpogojno konec! Tako ne pojde dalje—ne za njo, ne za Sjomocko, najmanj pa še za njega—drugač! Da, za onega drugega! Kadar je v tihih urah ležala v postelji, prisluškovala notranjosti in poslušala, kaj se v njej godi, ga je čutila. Radi njega, res samo radi njega mora biti konec temu. Saj tako ne more več dalje! . . .

William še vedno ni bilo. Srce ji je umiralo gotovo je zabodil in gine sedaj v ledenem viharju. Ali so ga pa napadle zveri. Morda leži bolan, umirajoč, sam sredi snežne pušave.

Zopet ji je vzplamfelo čustvo zanj. Sedaj je strastno želela, da bi bil pri njej. Čutila je potrebo, da bi se ga oklenila in nežno gledala v njegove trudne, vedno v daljavo zroče oči.

Nekake dne so prodrli tišino čudni, nerazločni glasovi. Vera je bila prav na dvorišču. Oleska je postal nemiren. Psi so besno renčali. In hrup je naraščal. Se bližal. Vse polno glasov. Lajanje. Tuljenje. Rjovenje. Vera je hitela na stopnice pred hi-

šo. Orjaški, besneč vrtnec se je hitro valil od tundre iz temine. Še eno minuto—in jasno je spoznala: mala čreda divjih jelenov je pridrla. Volkovi so jih zasledovali. Podivjane živali so iskale varstva pri človeku. Bilo jih je okrog deset. Tekle so proti hiši in se stiskale. Bile so okrog sebe, trobile in si lomile rogove in noge. In volkovi, ki jih je bilo mnogo več, so se z besnim tuljenjem in sopihanjem vrgli na nje in jih grizli.

Psi, ki so najprej besno lajali in silili ven, so se hipoma umirili, postali ponižni in se poskrili v kot. Vera se je zaprla v hišo in prestrašeno poslušala živalsko tuljenje. Sjomocka se je prebudil in začel jokati. Hipoma se je spomnila, da niso bila zaklenjena vrata v hlev. Morda so bila še odprta! Volkovi bodo vdrli in od njenega Oleska bodo ostali samo raztrgani koščki. Morda bo od strahu še sam zbežal iz hleva.

Razburjena je planila Vera k vratom. Tedaj je slučajno zagledala puško, visečo na steni. Hitro se je odločila. Ne da bi se ozirala na jokajočega sinčka, je zgrabila za puško. Roke so se ji tresle. S težavo je odprla zanklopnjo. Izstrelila je ves maga-

BOOKS BY

LOUIS ADAMIC

Cradle of Life \$2.50

From Many Lands 3.50

Grandsons 2.50

Laughing in the Jungle . . . 3.00

My America 3.75

Native's Return 2.75

Two-Way Passage 2.50

What's Your Name? 2.50

Order from

Proletarec

2301 South Lawndale Avenue
Chicago 23, Ill.